

Khi chiếc áo tu trở thành “thẻ nhận diện” trên MXH

ISSN: 2734-9195 12:45 07/03/2026

Từ góc nhìn pháp lý, hiện tượng giả danh tu sĩ có thể là một khoảng trống cần được nghiên cứu thêm trong quản lý tôn giáo. Nhưng từ góc nhìn xã hội, vấn đề sâu hơn nằm ở nhận thức của cộng đồng.

Những ngày gần đây, mạng xã hội xôn xao trước sự xuất hiện của một số nhân vật tự xưng là người tu hành, sử dụng pháp danh có họ “Thích”, mặc y phục giống tu sĩ Phật giáo và thực hiện nhiều hoạt động gây chú ý trên nền tảng số. Hai cái tên được nhắc đến nhiều là “T.N.Đ” và “T” (tên thật M.T).

Dù chưa có kết luận chính thức từ cơ quan chức năng, hiện tượng này đã đặt ra một câu hỏi đáng suy nghĩ: khi một cá nhân khoác lên mình hình thức của tu sĩ nhưng không thuộc một tổ chức tôn giáo hợp pháp, xã hội nên nhìn nhận và ứng xử thế nào?

Đây không chỉ là câu chuyện của riêng một vài cá nhân trên mạng xã hội, mà là một vấn đề liên quan đến uy tín của biểu tượng tôn giáo, khoảng trống pháp lý và nhận thức xã hội về đời sống tu hành.

Danh xưng “Thích” không phải một cái tên tùy ý

Trong truyền thống Phật giáo, danh xưng “Thích” không phải là họ theo nghĩa thông thường.

Từ giữa thế kỷ XX, ở Việt Nam các tu sĩ khi xuất gia đều lấy họ Thích – để biểu thị rằng mình đã rời bỏ dòng họ thế tục và gia nhập vào Tăng đoàn của đức Phật.

Theo Hiến chương của Giáo hội Phật giáo Việt Nam, tăng ni phải trải qua các bước xuất gia, thọ giới và được Giáo hội quản lý trong hệ thống tổ chức. Chỉ khi đó họ mới được công nhận là tu sĩ Phật giáo.

Vì vậy, khi một cá nhân tự đặt pháp danh có họ “Thích” và xuất hiện với hình thức tu sĩ, điều này dễ tạo ra sự nhầm lẫn trong công chúng.

Bởi với nhiều người, chiếc áo tu và pháp danh “Thích” thường được hiểu là dấu hiệu của một tu sĩ.

Một khoảng trống trong khung pháp lý

Về mặt pháp luật, Việt Nam bảo đảm quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo của công dân theo Luật Tín ngưỡng, Tôn giáo 2016.

Luật này quy định các tổ chức tôn giáo có quyền quản lý người tu hành trong phạm vi tổ chức của mình. Tuy nhiên, luật không quy định cụ thể về hành vi “mạo danh tu sĩ”.

Các quy định chi tiết trong Nghị định 162/2017/NĐ-CP – văn bản hướng dẫn thi hành Luật Tín ngưỡng, Tôn giáo – chủ yếu tập trung vào việc quản lý hoạt động của tổ chức tôn giáo, cơ sở tôn giáo và người tu hành đã được công nhận.

Điều đó có nghĩa là: nếu một cá nhân không tự nhận mình đại diện cho tổ chức tôn giáo cụ thể, thì việc mặc y phục giống tu sĩ hoặc sử dụng pháp danh tôn giáo khó bị xử lý bằng chế tài pháp luật hiện hành, trừ khi hành vi đó đi kèm các vi phạm khác như lừa đảo hay trục lợi.

Khoảng trống này khiến việc xử lý các trường hợp “giả danh tu sĩ” chủ yếu vẫn dừng lại ở phản ứng của xã hội và tổ chức tôn giáo, hơn là công cụ pháp lý.

So sánh dễ hiểu: mạo danh công an và giả danh tu sĩ

Trong nhiều lĩnh vực khác của đời sống, pháp luật quy định rất rõ ràng về việc giả danh chức vụ hay lực lượng chức năng.

Nếu một người mặc trang phục giống công an, tự xưng là công an để gây ảnh hưởng tới người khác, họ có thể bị xử lý theo các quy định về giả mạo chức vụ, cấp bậc hoặc vị trí công tác.

Lý do rất rõ: biểu tượng công an đại diện cho quyền lực nhà nước. Khi biểu tượng đó bị giả mạo, trật tự xã hội có thể bị xâm hại.

Ngược lại, biểu tượng tôn giáo – như chiếc áo tu hay pháp danh – lại nằm trong phạm vi biểu đạt niềm tin cá nhân.

Vì vậy pháp luật thường không can thiệp sâu vào hình thức biểu đạt tôn giáo, trừ khi có hành vi vi phạm cụ thể đi kèm.

Chính sự khác biệt này tạo ra một nghịch lý: giả danh công an có thể bị xử lý ngay, còn giả danh tu sĩ đôi khi chỉ dừng lại ở sự phê phán của dư luận, hoặc bị đẩy lên thành sự hư hỏng của tu sĩ tôn giáo?

Góc nhìn xã hội học: lạm dụng biểu tượng tôn giáo

Trong xã hội học tôn giáo, hiện tượng này được gọi là “lạm dụng biểu tượng tôn giáo”.

Biểu tượng tôn giáo – như y phục tu sĩ, pháp danh, nghi lễ – mang trong mình uy tín đạo đức được tích lũy qua lịch sử của cộng đồng tín đồ.

Khi một cá nhân sử dụng những biểu tượng đó mà không gắn với đời sống tu tập thực sự, biểu tượng tôn giáo có thể bị biến thành công cụ tạo ảnh hưởng xã hội hoặc thu hút sự chú ý.

Thời đại mạng xã hội càng làm hiện tượng này dễ xảy ra.

Bởi trên không gian số, hình ảnh thường lan truyền nhanh hơn nội dung. Một chiếc áo tu hay một danh xưng mang màu sắc tâm linh đôi khi đủ để tạo ra sự tin tưởng tức thì từ một bộ phận công chúng.

Khi đó, biểu tượng tôn giáo bị tách khỏi nền tảng đạo đức và kỷ luật của đời sống tu hành.

Một lời cảnh báo từ giáo lý Phật giáo

Thực ra, hiện tượng “sa-môn giả danh” không phải là điều mới trong lịch sử.

Ngay trong kinh điển, đức Phật đã cảnh báo về những người khoác hình thức tu sĩ nhưng không sống đời phạm hạnh.

Trong Kinh Pháp Cú, đức Phật dạy:

*“Không phải do cạo đầu mà trở thành sa-môn.
Nếu còn tham dục và giả dối, người ấy chỉ là kẻ giả danh sa-môn.”*

Lời dạy này nhấn mạnh một điều rất rõ: tu hành không nằm ở hình thức, mà nằm ở đời sống đạo đức và sự tu tập nội tâm.

Điều đó cũng cho thấy rằng vấn đề “giả danh tu sĩ” thực chất đã được nhận diện từ hơn hai nghìn năm trước.

Vấn đề không chỉ nằm ở pháp luật

Từ góc nhìn pháp lý, hiện tượng giả danh tu sĩ có thể là một khoảng trống cần được nghiên cứu thêm trong quản lý tôn giáo. Nhưng từ góc nhìn xã hội, vấn đề sâu hơn nằm ở nhận thức của cộng đồng.

Tôn giáo tồn tại trước hết nhờ niềm tin và sự hiểu biết của tín đồ.

Nếu công chúng hiểu rằng một tu sĩ Phật giáo phải thuộc một Tăng đoàn, có giới luật và sự quản lý của Giáo hội, thì những hiện tượng giả danh sẽ khó có đất sống.

Ngược lại, nếu xã hội tin vào hình thức nhanh hơn nội dung, chiếc áo tu có thể bị biến thành một loại “thương hiệu” xã hội.

Hiện tượng này khiến nhiều người đặt ra ba câu hỏi:

Nếu ai cũng có thể khoác áo tu và tự xưng pháp danh, giá trị của đời sống xuất gia sẽ được hiểu thế nào?

Nếu biểu tượng tôn giáo bị sử dụng tùy tiện trên mạng xã hội, niềm tin của công chúng vào tôn giáo sẽ ra sao?

Và quan trọng hơn: xã hội đang tôn trọng đời sống tu hành, hay chỉ tôn trọng chiếc áo của người tu?

Chiếc áo tu và chiếc bóng của nó

Trong Phật giáo, chiếc áo tu – hay pháp y – tượng trưng cho đời sống giản dị và sự buông bỏ mọi danh lợi thế gian.

Xưa kia, chiếc áo ấy được may từ những mảnh vải bỏ đi, để nhắc nhở người tu rằng mình đã rời khỏi mọi tham cầu.

Nhưng khi chiếc áo ấy bị khoác lên chỉ để gây chú ý, để tạo hình ảnh hoặc để thu hút sự tò mò của công chúng, nó có thể trở thành một thứ hoàn toàn khác.

Không còn là biểu tượng của sự buông bỏ. Mà là một chiếc áo của sự hiểu lầm. Và điều đáng lo không phải là có bao nhiêu người khoác chiếc áo ấy.

Điều đáng lo hơn là: xã hội có còn đủ tinh táo để phân biệt giữa chiếc áo của người tu và chiếc bóng của nó hay không.

Tác giả: **Thanh Minh**